

DANSK FRILUFTSLIV

– forum for natur- og friluftsliv

Medlemsblad

88

juni 2012

DANSK
FRILUFTSLIV
25 ÅR
1987 - 2012

Formand:

Rasmus Simonsen

tlf. 24 45 36 10

simonsenrasmus@gmail.com

Næstformand

Dieter Toftkjær Sørensen

tlf. 20 82 56 71

toftkjaer@gmail.com

Kasserer:

Thea Jacobsen

jacobsen.thea@gmail.com

Sekretær:

Jesper Lind Nielsen

tlf. 51 51 42 04

thor_dk@hotmail.com

Webmaster:

Lars Lauridsen

lauridsenlars@gmail.com

Redaktion og annoncer:

Martin Johnsen (ansvarsh.)

tlf. 87 55 37 52

mbjohnsen@gmail.com

Terkel Berg-Sørensen

Kamille Bjørn Rohde

mille@rohde.mail.dk

Grafisk tilrettelægning:

Kristian Dueholm Jessen

tlf. 22 97 41 03

dueholm@gmail.com

Forsidebillede:

Jakob Mønsted

Næste udgivelse:

november 2012

Deadline for indlevering af
stof: senest den 1. oktober

IISSN 0909 – 0614

DANSK FRILUFTSLIV

– forum for natur- og friluftsliv

www.danskfriluftsliv.dk

INDHOLD

Bestyrelsen har ordet	3
Referat fra årsmødet 2012	5
Regnskab og budget	7
Blandt applikationer og marsvin	8
Friluftsprøven	9
Friluftsliv og pædagogik - vejledning og »place« . .	12
Hot or Not	15
Uglegylp	16
Turforslag	18
Turtips	20
Turmad	22
Regler for sejlads.	24
Bog anmeldelser	26

FORENINGENS FORMÅL

Foreningens formål er at skabe, udbygge og vedligeholde kontakt imellem personer, der arbejder med vejledning og undervisning i natur- og friluftsliv.

Foreningen skal arbejde for at styrke danske naturoplysnings- og friluftslivstraditioner i samarbejde med vore nordiske nabolande med det formål at skabe harmoni mellem menneske og natur såvel som mellem mennesker.

Bladet udgives af Dansk Friluftsliv - forum for natur- og friluftsliv og udkommer tre gange årligt.

nr. 89	nov.	2012 deadline 1. okt.
nr. 90	marts	2013 deadline 1. feb.
nr. 91	juni	2013 deadline 1. maj

ANNONCERING

Det er muligt at annoncere i bladet. Prisen er 1500 kr. for en hel side og 900 kr. for en halv side.

Kontakt den annonceansvarlige for yderligere information om formater og priser.

BESTYRELSEN HAR ORDET

Af Rasmus Simonsen, formand for Dansk Friluftsliv, højskolelærer i friluftsliv, Silkeborg Højskole, simonsenrasmus@gmail.com & Martin Johnsen, adjunkt, pædagoguddannelsen i Viborg, ansvarshavende redaktør for Dansk Friluftsliv, mbjohnsen@gmail.com

Foto: Jesper Lind Nielsen

»Det bliver grønt og saftigt ude i verden, mens man repeterer og memorerer og putter fingrene i ørerne for ikke at blive forstyrret. Det er igen de underlige lyse nætter, hvor man holder sig vågen med stærk kaffe og aspirin. Det er igen eksamenstid med angst og diarré...

Man læser og læser med rødtrandede øjne. Man spiser i tavshed, mens man tænker efter og repeterer. Og så læser man igen...

Det er forår, men man har ikke tid til at tage sig af foråret. Man har forsømt hvert eneste forår i sit liv. Man må lukke vinduet og putte fingrene i ørerne for at holde størefløjt og solsortesang ude. Men det forstyrrer alligevel... Mennesker larmer og plager og forstyrrer de udvalgte, som samler kundskaber

og dannelse, så de kan regere og administrere... de ukendte mennesker derude på dagen, som de engang skal tage sig af... Men de kender dem ikke. Og de får aldrig tid til at lære dem at kende.

Og foråret har man heller ikke tid til. Man læser og læser. Og det er igen forår. Det forsømte forår.»

Sådan skrev Hans Scherfig i 1940 og siden har det været en klassiker. Måske er pointen, at det er væsentligt at kende og forstå andre dele af verden, end den der kan findes i bøger og i de teoretiske begreber? Det var i hvert fald temaet for det netop afholdte årsmøde i foreningen - ingen faglige oplæg, ingen PowerPoint, ingen teoretiske begreber om: sådan skal tingene gø-

res - nej, det var en weekend, hvor det forsømte forår var ikke eksisterende. Det var forår og vi var der - og i det!

For dem som har registreret det, så er foråret kommet - og i skrivende stund er sommeren på vej. Naturen har været fyldt med forårsblomster, fuglene er kommet fra syd og der er sang og fløjt aften og morgen, de lyse nætter er begyndt - sådan kender vi foråret. Men et af de sikreste forårstegn er nu engang, at Dansk Friluftsliv har holdt sit årsmøde! I år ikke blot et årsmøde, men 25 års jubilæum. Bestyrelsen tyvstartede og mødtes fredag aften til forårsforberedelser, fantastisk udsigt over Kattegat og sydspidsen af Djursland, bål, øl og snak. Absolut

et koncept der holder, hvis nogen af os skulle have glemt det. Først på natten var vi nogle stykker, der stadig sad og gloede ind i bålet - for gud ved hvilken gang. Snakken faldt på lige netop det - at sidde og kigge i bålet, snakke om stort og småt med gode venner, spytte i en øl og sidde udenfor i mørke en forårsnat. Det er desværre ikke en oplevelse, der som sådan sælger i det moderne samfund, men alligevel forfalder vi til den gang på gang. Om hele essensen ligger i det sociale - at vi sidder sammen, spiller helt klart ind, men bålet, som har været samlingspunkt for menneskeheden i tusinder af år, har nok også en finger med i spillet. Det er nærværende friluftsliv, når det er bedst.

Årsmødet startede officielt lørdag til morgenkaffe efterfulgt af sociale aktiviteter i Mols Bjerger og på vandet. Efter fremragende frokostsandwich afholdtes det femogtyvende årsmøde i foreningen efter forskrifterne og under kyndig ledelse af Terkel Berg-Sørensen. Referatet og bestyrelsens beretning samt økonomi kan læses her i bladet. Årsmødet er en god mulighed for bestyrelsen til at få nogle kommentarer og indspil til vores arbejde, og dette år var ingen undtagelse. Skulle nogen af jer, der forpassede jubilæet, have kommentarer eller forslag, så hører vi gerne fra jer. Dansk Friluftsliv er et forum, derfor sætter vi stor pris på at mødes, både i virkeligheden men også på vores facebook gruppe »Danskfriluftsliv« i telefonen eller på mail. Lørdag aften stod den på festmiddag over bål. Der blev plukket skvalderkål, fuglegræs, brændenælder, bellis og mælkebøtter, der blev bagt pizza i iverov, planket ørred ved bålet og lammekøllerne blev

tilberedt i jordovn. Der var stearinlys på bordet, gang i pejsen, munter stemning og blomster i vaser. Det var en rigtig festlig aften - tak til alle jer som deltog. Tak for snakken, alt det sjove og seriøse og de gode historier fra »friluftsliv(et)«. Vi håber ikke, at det, at prioritere at mødes i virkeligheden, går af mode inden foreningens næste jubilæum. Men 25 år er lang tid, til den tid guldbryllup, - tør nogen give et kvalificeret bud, hvilket friluftsliv der dyrkes til den tid?

Vores 25 års jubilæums tema er også at finde i dette blad. Turmad, turtips og turberetning har alle 25 som omdrejningspunkt - håber I kan finde inspiration i artiklerne. Vi har første gang den faste arti-

kel »Friluftslivprofilen« med. Den er skrevet af Johnnie Bøtke. I den artikel vil vores medlemmer på skift blive bedt om at skrive lidt om sig selv, hvorfor man dyrker friluftsliv osv. Uglegylp, Hot or not og boganmeldelser er også at finde. Desuden bringes referat af årsmødet og regnskab for 2011. Der er en artikel som samler op på et seminar om friluftsliv og vejledning, og en orienterende artikel om de nye regler for sejlads her i 2012.

Husk at nyde sommeren med alt hvad det indebærer - spis en mælkebøtte, duft sommerregn, rul i kajakken, kig op i en svajende bøgekrone og mærk vinden i håret.

Rigtig god sommer til alle!

REFERAT FRA ÅRSMØDET 2012

Dato: Lørdag den 28. april 2012. Sted: DGI Karpenhøj, Mols

Antal fremmødte medlemmer og bestyrelse: 25 personer

.....

Dagsorden

- 1) Valg af dirigent og referent
- 2) Bestyrelsens beretning
- 3) Regnskab 2011 og budget 2012
- 4) Fastlæggelse af kontingent
- 5) Indkomne forslag
- 6) Valg af bestyrelse
- 7) Valg af suppleant
- 8) Valg af revisorer
- 9) Eventuelt

Ad 1) Valg af dirigent og referent

Dirigent: Terkel Berg-Sørensen (TBS). Referent: Martin Johnsen (MJ). TBS konstaterede at generalforsamlingen var rettidigt indkaldt.

Ad 2) Bestyrelsens beretning

Formand Rasmus Simonsen (RS) fremlagde indledningsvis bestyrelsens beretning. Han ridsede kort foreningens historie og arbejde op for de sidste 5-6

år. En særlig tak blev rettet til Erik Jegsen for hans fine historiske artikel om foreningen i de 25 år i jubilæumsbladet nr. 87. Desuden kort om Friluftsrådets årsmøde som RS aktivt havde deltaget i. Foreningens facebookgruppe blev ligeledes nævnt.

Herefter gennemgik de enkelte ansvarlige bestyrelsesmedlemmer diverse arbejdsgrupper og opgaver:

Hjemmeside ved Jacob Steensen (JS): Foreningen arbejder på en ny hjemmeside, som blot skal være en informationsside, som kan fortælle, hvordan man indmelder sig i foreningen, vores aktiver som facebookgruppe, møder, gamle blade osv.

Facebook ved Jesper Nielsen (JN): Facebookgruppen »Dansk Friluftsliv« har vi haft siden 2009, hvor der offentliggøres nyt fra foreningen. Siden fungerer også som forum for medlemmerne.

Bladet ved MJ: Medlemsbladet udkommer i disse år tre gange om året - bladet betragtes som foreningens hovedaktiv. Bladet startede i år 1987 med at være et blad med input fra medlemmerne. Senere er bladet blevet mere et bestyrelsesblad med diverse temaer. Det har ført til både roser og kritik, så det seneste år har vi prøvet at holde fast i temaerne, men også suppleret med faste spalter som: Turmad, Turtips, Uglegymp (noget om naturformidling), friluftsprøfilen, Hot og Not samt Turberetning.

Debat om bladet: Stor tilfredshed med bladet, og det at holde fast ved et fysisk blad. Artikler fra bladet bruges på uddannelserne og refereres i opgaveskrivning. Indholdet må gerne være akademisk, men skal også formidle glæden ved friluftslivet. De studerende på friluft vejlederuddannelserne får det første blad i efteråret og bliver tilbudt et års medlemskab for halv pris.

25 års jubilæums antologien ved RS og MJ: Bestyrelsen arbejder på at udgive en antologi i forbindelse med jubilæet. Artikler fra gamle blade er udvalgt. Desværre har vi ikke kunne skaffe finansiering endnu. Vi arbejder på selv at kunne finansiere udgifterne for udgivelsen. Vi forventer at foreningen har en antologi klar i efteråret 2012 til alle medlemmer.

Friluftsrådets kredsmedlemmer ved RS: Der blev opfordret til at melde sig som kredsrepræsentant. Mange kredse er besat, men flere står åbne. Kontakt bestyrelsen, hvis I er interesseret.

Julemødet ved MJ: Julemødet afholdes hvert år i den sidste weekend i november - alle medlemmer er velkommen til julehygge og dialog.

Afslutningsvis kunne RS fortælle at Dansk Friluftsliv var blevet kontaktet af Naturvejlederforeningen (NVF) om et eventuelt samarbejde. Det blev kort diskuteret:

Johnnie Bøtke Laursen (JBL): Bekymring om lillebror og storebror. Når nogen fusionerer, vil nogen altid overtage nogen - hvem gør hvad her?

Erik Jegsen (EJ): Vi bør være klar på, hvilke kerneværdier Dansk Friluftsliv vil fastholde? Måske var en form for partnerskabside bedre?

Helle Harthimmer (HH): Måske er det et godt tidspunkt - NVF er åben og omstillingsparat i disse år. Der var stemning for at bestyrelsen skulle kigge mere på mulighederne. Beretningen blev godkendt.

Ad 3) Regnskab og budget

Thea Jacobsen (TJ) gennemgik regnskab 2011 og budget 2012.

Regnskab for 2011 blev enstemmigt godkendt.

Der blev nikket anerkendende til budget 2012.

Ad 4: Fastlæggelse af kontingent

Bestyrelsen foreslår at kontingentet forbliver uændret.

Menigt medlem: 400 kr. Institutionsmedlemskab: 800 kr.

Ad 5: Indkomne forslag

Der var ingen indkomne forslag.

Ad 6: Valg af bestyrelse

På valg var: Dieter Toftkjær Sørensen (DTS), Jesper Nielsen (JN) og Jakob Steensen (JS). JN og DTS genopstillede mens JS ikke ønskede genvalg.

Følgende var ikke på valg: MJ, RS og Lars Lauridsen (LL).

Kamille Rohde (KR) ønskede at opstille til bestyrelsen.

JN, DTS og KR blev valgt.

Ad 7: Valg af suppleant

HH blev valgt som suppleant til bestyrelsen.

Ad 8) Valg af revisorer

Mads Brodersen (MB) og EJ blev genvalgt som revisorer.

Ad 9: Eventuelt

EJ: Orienterede om et kært medlem af foreningen som havde fået konstateret kræft. Foreningen sender sine bedste hilsener.

Bestyrelsen indstillede EJ som æresmedlem. Årsmødets største bifald!

TBS: Opfordrede bestyrelsen til at tilkendegive Kristian Dueholm Jessens (KDJ) mangeårige layoutarbejde i forbindelse med bladudgivelserne. En varm tak til KDJ for denne store indsats.

Sidst, men ikke mindst, takkede dirigent TBS for god ro og orden.

REGNSKAB OG BUDGET

Foto: Kristian Dueholm Jensen

	Budget 2011	Regnskab 2011	Budget 2012
<i>Indtægter:</i>			
Tipsmidler, driftstilskud	40.000	40.000,00	40.000
Kontingenter.....	85.000	81.770,00	80.000
Renter.....	0	70,69	0
Projekter & arrangementer.....	8.000	2.730,00	8.000
Annoncer i bladet.....	6.000	0,00	6.000
Diverse.....	0	0,00	0
I alt.....	139.000	124.570,69	134.000
 <i>Udgifter:</i>			
Bladet Dansk Friluftsliv.....	85.000	71.295,98	85.000
Projekter og arrangementer	10.000	7.564,30	30.000
Nordiske aktiviteter	2.000	1.555,00	2.000
Mødeaktiviteter	20.000	5.650,11	10.000
Administration	16.000	11.570,71	15.000
Diverse.....	0	1.064,00	0
I alt.....	133.000	98.700,10	142.000
Resultat	6.000	25.870,59	-8.000
Egenkapital	1.000	1.069,89	27.000
Likvide aktiver	7.000	26.940,48	19.000

Thea Ø. Jacobsen
kasserer

Erik Jegsen
revisor

Mads Brodersen
revisor

BLANDT MARSVIN OG APPLIKATIONER

Af Carsten Damsgaard, lærer på Sundeved Efterskole, cdamsgaard@gmail.com

En skøn sensommeraften i september 2011 sad jeg på stranden ved Varnæs vig og nød min kaffe og de traditionelle »kajak-kiks« efter en god og oplevelsesrig aftenkajakture på Aabenraa fjord.

Endnu engang var der marsvin i fjorden. Det er en fantastisk stor oplevelse, som jeg nyder i fulde drag hver eneste gang...

Tankerne fik frit løb. Jeg tænkte bl.a. på, hvor langt jeg egentlig havde roet, hvad vindstyrken egentlig var og... Pludselig fik jeg idéen!

Siden den aften i september sidste år har vi arbejdet hårdt på at få udviklet en helt ny applikation til smartphones: KAYAKLOG.

KAYAKLOG er tænkt som en digital logbog specielt udviklet og designet til kajakfolk. Grundidéen er, at du kan koncentrere dig om at ro kajak, opleve marsvinene, øve teknik og nyde stilheden på vandet... KAYAKLOG gør samtidig alt det kedelige arbejde for dig!

KAYAKLOG registrerer bl.a. luftens temperatur, vindstyrke og -retning. Samtidig logger den din rute og registrerer fx maksimumhastighed samt det samlede antal kilometer du har roet. Undervejs på turen kan du tage billeder direkte fra app'en, der automatisk gemmes sammen med alle data fra den aktuelle tur.

Når du senere sidder hjemme i sofaen med en kold øl kan du gå på nettet og se »din tur« - www.kayaklog.net giver mulighed for at redigere i tekst og billeder samt opsummere alle dine kajakture. Der-

udover kan du printe en enkelt tur eller hele sæsonens samlede kajakture som logbog og dele dine kajakoplevelser på Facebook. Hjemmesiden indeholder også et forum, hvor du kan udveksle erfaringer med andre kajakroere.

Sidst men ikke mindst kan jeg med stolthed fortælle, at både DGI og DKF anerkender KAYAKLOG som logbog i forbindelse med deres havkajak-uddannelser.

Scan koden eller gå ind på www.kayaklog.net for at downloade KAYAKLOG!

FRILUFTSPROFILEN

Af Johnnie Bøtke Laursen, højskolelærer og friluftslivsunderviser på Gymnastik og Idrætshøjskolen ved Viborgseminar (GIV), underviser på VIA UC's friluftslivsvejlederuddannelse, johnnie@b-laursen.dk

.....

Jeg er først og fremmest et heldigt menneske.

Med basis i en dejlig familie, bestående af min kone Mette og børnene Rasmus, Julie og Katrine, har jeg mulighed for at kombinere mit arbejdsliv og mit civile liv på at lave de ting, jeg synes er mest spændende. Og det har ind imellem krævet god tålmodighed fra familiens side.

Jeg har dyrket friluftsliv i 50 år og arbejdet professionelt med friluftsliv i 25 år.

Jeg er ikke naturens muntre søn:-) - jeg er ikke vokset op på landet med jagt eller ved havet med fiskeri. Jeg er rundet af de behov for kontakt

med naturen, som mennesker stadig har i et moderne industrisamfund.

Baggrund

Det hele startede med mine forældre og camping. Min mor og far, min søster og jeg i selskab med gode venner rejste Danmark tyndt med bil og telt i 60'erne og det blev da også til ture til Norge og Tyskland. Hyggen ved at ligge i inder-teltet og falde til ro, mens mor og far snakker dæmpet over kaffen er et godt minde.

Min far var arbejdsmand på tagpap- og asfaltfabrikken Phønix og trængte derfor til frisk luft, når han kom hjem. Vi cyklede ud i omegnen

af Vejen, hvor vi boede, og fandt en gravhøj eller en plet i skoven. Det blev senere til ugelange cykelture på hærvejen, i det sydfynske, på Mols, Lolland-Falster og på Bornholm. Vi medbragte et lille telt og en gasbrænder til madlavning.

Min far havde - og har - stadigvæk en stor interesse for historie og natur. Det har haft en afsmittende indvirkning på mig og er fundamentet i det friluftsliv, jeg har arbejdet med i mit liv.

Samtidig med har jeg været aktiv i flere forskellige idrætter som har rødder og grænser til friluftslivet - ikke mindst orienteringsløb og langrend.

Foto: Rasmus Laursen

Jeg har et hovedfag i historie, et bifag i idræt og et sidefag i friluftsliv fra Bø i Norge som uddannelsesbaggrund.

Arbejde

Som højskolelærer på Køng Idræts-højskole fra 1985 kom jeg i kontakt med natur- og friluftslivet. Jeg byggede kajak og sejlede smukke joller, garvede skind og begyndte at gå på jagt. Og mødte pionererne i dansk friluftsliv: Dan Pantou, Ib Dahl og Svend Ulstrup og blev inspireret til at arbejde dybere med friluftslivet. Dan var jeg kollega med i mange år og det gav mig stor inspiration til tanker om menneskesyn, pædagogik, naturliv og jagt. Ib stillede op med al sin viden om sejlads og det sydfynske øhav og lånte mig be-redvilligt en smukke jolle, når jeg havde brug for det (også selv om jeg sejlede masten af en af jollerne, Vigø, engang i kraftigt blæsevejr). Svend blev min intro til kajak - og forståelse for den kultur og det håndværk grønlandskajakken er født med. Jeg har bygget tre undervejs - og det er stort første gang man sætter sig i sit eget hjemmebyggede fartøj.

Sammen med Mette og vores børn rejste jeg i 1992 til Norge og havde et meget lærerigt år på studiet i Natur-, kultur- og friluftslivsvejledning i Bø. Mette arbejdede og tjente penge. Jeg legede i fjeldet, i skoven, på elven og på havet. God orden - og en dejlig kone :-). Børnene gik i norsk børnehave og snakkede dansk - dansk-norsk. Vi fik gode venner og dermed tilknytning til Bø. Vi har tilbragt mange ferier på Lifjell siden hen. Tilknytningen er blevet forstærket i de sidste to år efter at Rasmus, vores ældste søn, er vendt tilbage og læser Friluftsliv på andet år i Bø på Højskolen i Telemark.

Efter et godt år i Norge flyttede vi i 1993 tilbage til Køng og jeg fik muligheden for at kombinere min forøgede viden og færdigheder med undervisningen i friluftsliv.

Efter mange gode år på Køng rykkede familien og jeg i 1996 til Viborg - hvor jeg efter et to-årigt intermezzo med gymnasiet - blev fastansat på Gymnastik og Idræts-højskolen ved Viborg. Det er nu 14 år siden. På GIV fik jeg en fremragende kollega i Michael Øhrstrøm - med hans mangeårige baggrund som spejder, godt menneskekundskab og fine organisatoriske evner - og dermed mulighed for at udvikle skolens friluftsliv. I mange år kunne vi holde fanen højt - synes vi da

selv - og holde fast i ordet friluftsliv som overskrift for de mange forskellige aktiviteter og som en forståelsesmæssig ramme for filosofien bag undervisningen. Af mange spændende årsager som den interesserede kan læse om i min artikel om Fra Friluftsliv til Outdoor i nr. 82 af dette udmærkede blad, har vi ændret fokus mod det mere fysisk og teknisk krævende.

I kajak, som er mit primære område, kommer vi omkring både det fysiske og vilde i kajakpolo, surf og fiskekajak. I forbindelse med havkajakken er der fokus på både friluftsliv og lækker teknik.

Personligt har jeg haft stor glæde ud af et langt skift over 10 år fra

Foto: Johnnie Bøtke Laursen

overvejende fokus på havkajakken som turrejskab og til en glæde ved kajakkenes mange andre aspekter. Omkring de 50 ture rundt om Fur med overnatning, bålmad og tid til friluftslivet. At kunne nørde med en kantning af havkajakken for et tusinde og andengang og at hjælpe elever til at mestre det. Oplevelsen af med sene sommeraftener på søen - med en nedgående sol og aftagende vind - som ramme at opleve kampen og kammeratskabet i kajakpolo. Saltvand i ørerne og rul som en nødvendighed i surf ved Cold Hawaii, Klitmøller. Sceneshiftet til Norge og den brusende fos - det er dans med bølger, bevægelse i hoften og sug i maven, når kajak møder elv.

Kronen på værket har været at kunne bruge alle disse erfaringer, fysisk styrke og overskud i kajakken til at gennemføre længere friluftslivsture i havkajak i Sverige, Grønland og Alaska.

Ved siden af arbejdet på GIV er det også blevet til 10 år med friluftslivsvejlederuddannelsen i Viborg. For mig personligt har det været spændende at komme dybere ind i den teoretiske baggrund - hjælpe til og lære af de studerende, når de har kæmpet med deres skriftlige opgaver. Friluftslivsvejlederne har både uddannelsesmæssigt, aldersmæssigt og ikke mindst i deres fokus på andre værdier i friluftslivet adskilt sig fra højskoleleverne og dermed i høj grad været med til at give mig et indblik i hvor bredt og hvor mange forskellige målgrupper friluftslivet kan ramme.

Her ligger den måske største udfordring for os: at skabe rammer for at især børn og unge får mulighed for at udvikle fysik, motorik og glæde ved at være i og lege i naturen.

Alt dette har givet mig mulighed for at være med til at følge og måske præge udviklingen i friluftslivet. Først og fremmest som formand gennem en række år for Dansk Forum for Natur og Friluftsliv. Med udgangspunkt her og sammen med andre at være initiativtager til Havkajak-, Kano- og Klatresamråd. At mødes med og diskutere med så mange dygtige og forskelligartede friluftsfolk har været krævende, men også meget givende.

Essens

At kunne holde sig tør, mæt og varm for at være åben for indtryk fra natur og kultur er essensen af mit friluftsliv. Det at have evnen og forudsætningen, kendskab til udstyr, vind og vejr og dermed give sig selv og andre gode oplevelser er mit mål. Det betyder ikke kun bålhygge, men åbner også døren for at gøre det svære og anstrengende, blot det er trænet og forberedt.

Sagt i en sætning er mit mål for det jeg laver AT GØRE DET SVÆRE MED ET SMIL:-)

Højdepunkterne i mit private og professionelle friluftsliv har været de mange ture på vinterhøjfjeld, som Michael og jeg sammen gennemførte med elever fra GIV.

Med otte dage i sneen i fjeldet nord for Oppdal. Med skiløb, madlavning over bål i skoven og på

stormkøkkener på højfjeldet, med bygning af snehuler, Finsesatellitter, igloer og HTH-køkkener i sne, med snestorme og sol på højfjeldet sammen med 20 elever og et par praktikanter fra studiet i Bø. Alle godt forberedte med udstyr og færdigheder hjemmefra.

De øjeblikke i mit friluftsliv som står stærkest er fra turens næstsidste dag.

At sidde alene på højfjeldet med ryggen op mod den iglo vi selv havde bygget og overnattet i. Eleverne er alene - eller parvis - kørt på ski og med rygsæk ned til Heverfalls Setra langt nede i dalen. Der var lagt op til leg på bakken og festaften. Michael, som så ofte før, på sæteren som første mand for at organisere.

At sidde alene og glædes. Glæde over endnu en tur uden skader og større uheld, endnu en tur med et stort udbytte for elever og lærere. Glæde sig til at komme hjem til familien - og måske en tur i byen i det fine tøj og sammen med Mette. Friluftslivet er ikke hele livet - selv om det har givet mig så meget.

Stilhed og udsigt over Ramsjøpiken og Ramskallen - kaffe i koppen og lykkefølelse i sjælen.

Solen skinner, himlen er blå, sneen er hvid - og livet er stort.

FRILUFTSLIV OG PÆDAGOGIK - VEJLEDNING OG »PLACE«

*Af Martin Johnsen, adjunkt, pædagoguddannelsen i Viborg,
ansvarshavende redaktør for Dansk Friluftsliv, mljo@viauc.dk*

.....

Dette indlæg er et forsøg på at samle trådene på det netop afholdte seminar på SDU 30. marts 2012 med titlen: Friluftsliv and pedagogy - vejledning and place. Tanken er at videndele holdninger og diskussionsemner med medlemmer af Dansk Friluftsliv. Jeg håber, at oplægsholderne kan genkende deres ideer, holdninger og oplæg i nedenstående - det har været min mening at gengive perspektiverne så objektivi-
t som muligt (dog selvfølgelig i en noget afkortet version).

Baggrunden for afholdelse af seminaret var følgende: Traditionelt nordisk friluftsliv forbindes ofte med »vejledning«. Vejledning forstås eller opfattes som en pædagogisk metode som involverer mesterlæretænkning og erfaringsbaseret læring, og hvor naturen og selve situationen står central.

I mange engelsktalende lande fx New Zealand findes andre traditioner for outdoor education, hvor adventure, risiko og udfordringer er væsentlige pædagogiske elementer. Igennem de sidste 10 år har der været rejst en kritik af denne tradition, idet der foreslås andre retninger som fx place responsive pedagogy (se artikel i Dansk Friluftsliv nr. 87 af Mike Brown and Brian Wattchow).

Disse betragtninger rejser nogle centrale spørgsmål:

1. Hvordan bruges vejledning og hvad er udfordringerne ved at bruge vejledning som pædagogisk metode i friluftsliv i dag?
2. Hvilken rolle spiller »place« i friluftsliv i Danmark i en pædagogisk kontekst?
3. Hvordan kan principperne i »place-responsiveness« udvikles i »Pedagogy of Place«: Outdoor education for a changing world (Wattchow and Brown 2011) i samspil med vejledning i friluftsliv og vise versa?

Første oplæg af Søren Andkjær omhandlede friluftsliv og vejledning i Danmark - herunder baggrund, metoder og udvikling samt historiske og kulturelle perspektiver.

Indledningsvis tog Søren udgangspunkt i forskellige perspektiver på friluftsliv. Begrebet kan betragtes og forstås på forskellige måder: Friluftsliv som noget særegent med helt essentielle værdier, som bl.a. Faarlund (Faarlund 1973) bekræfter det. Friluftsliv, som et sociokulturelt fænomen, der ændrer sig over tid og rum (Pedersen 1999). Friluftsliv som et pædagogisk eller kommercielt koncept. Friluftsliv som det traditionelle, enkle liv i naturen (Andkjær 2008) m.fl.

Der var referencer til Trantjern-mødet i 1979, hvor vejledning i friluftsliv blev diskuteret og der blev udstykket »retningslinje« for, hvornår man kunne tale om vejledning i friluftsliv: At situationen og naturen er i centrum, gruppestørrelse (3-7 personer plus vejleder), en heterogen gruppe, varighed - opleve naturens rytme over tid, en livsstil - at være aktiv deltagende, hjælpsom og kreativ samt et reflekteret grundsyn på udstyr (enkelt), proviant, udstyr m.m.

Tordsson' holdninger til friluftsliv kom på banen - som lægger sig lidt op ad ovenstående (Tordsson 2006). Edingers trekantmodel blev diskuteret med friluftssport (rekord - mod naturen), friluftsliv (identifikation - med naturen) og friluftsskaktiviteter (rekreation i naturen) (Edinger 1997). En model der tager udgangspunkt i tre forskellige naturholdninger.

Der blev refereret til de pædagogiske rødder, som vi inddrager i friluftslivet - Rousseaus tanker om barnets selvudvikling i den frie natur (Rousseau 1796-99, 1962), Deweys learning by doing (Dewey 1938), Kvalles mesterlæretænkning (Kvale 1999) og situeret læring med Lave og Wenger (Lave og Wenger 2005).

De to diskurser (Bentsen, Andkjær, Ejby-Ernst 2009) blev præsenteret: En mål- og styringsdiskurs og en proces- og selvudviklingsdiskurs (for yderligere uddybning, se Bentsen, Andkjær, Ejby-Ernst 2009).

I forhold til vejledning kom Tordssons principper om »tur efter evne« (sikkerhed og oplevelser), progression, deltagelse og ansvarsfølelse for gruppen samt ideen om situationel læring og lederskab (vejledning) (Tordsson 2006). I praksis at vejlederen er en del af gruppen og i de daglige rutiner, at vejleder stiller spørgsmål i stedet

for at give svar, at skabe, bruge og udnytte situationer med potentiel læring samt at reflektere og diskutere efter endt dagsforløb fx rundt om bålet.

Der blev ligeledes inddraget myter eller »forståelser, vi tager for givet« ved friluftsliv og vejledning. Fx at naturen er vores hjem, at midlet helliger målet, at friluftsliv er et mål i sig selv, at friluftsliv fører til øget miljøbevidsthed og ændret livsstil osv. Desuden at vejledning ses som den eneste metode at arbejde med friluftsliv.

Afslutningsvis diskuterede Søren friluftsliv og vejledning i Danmark - bl.a. implementeringen af friluftsliv gennem de tre faser (pioner-, etablerings- og institutionsfasen) (Andkjær 1997) og »boble-modellen« over spændvidden i dansk friluftsliv, herunder traditionel nordisk friluftsliv versus moderne friluftsliv, adventure race m.m.

Af interessante diskussioner fra ovenstående oplæg var bl.a., at det i virkeligheden ikke er så interessant længere, at diskutere hvad der er friluftsliv, og hvad der ikke er, eller at finde en fælles definition af friluftsliv, som der tidligere er blevet forsøgt i bl.a. Dansk Friluftslivs regi, men mere frugtbart at drøfte om vi er i stand til og gode nok til at udtrykke os, at finde værdier (personlige, pædagogiske osv.), at sætte ord på »hvorfor-delen«. Vejleder vi helt automatisk i friluftsliv og/eller gør vi det, vi tror vi gør?

Oplægget fra Svend Ulstrup om vejledning, som en måde at knytte bånd med landskab, natur og miljø, havde et andet skarpt sigte. Der var fortællinger fra hans egen tilgang til vejledning og friluftsliv. Jeg fornemmede en vis afstandstagen fra det friluftsliv Svend står for, og det friluftsliv der dyrkes nogle steder (aktiviteter og traditioner i retning af det moderne friluftsliv),

Der blev, kan jeg vist godt sige, skudt med skarpt på »alle vi unge« friluftslivsvejledere (skal læses med et smil på læben) i fht. vores syn på friluftsliv. Bl.a. på brugen af tørfoder på ture (tørfoder så Svend som et tegn på fattigdom)! At selve det at vejlede tager tid - tid vi ikke har i dag - derfor er vi nødsaget til at instruere. Vi vejleder ikke. Svend så et skarpt skel mellem naturvejleder og friluftslivsvejleder - dem som lærer andre om naturen, og dem som lærer andre at være tryk i naturen.

Der blev lagt fokus på håndværksdelen, som Svend ikke mente eksisterende i dag, som tidligere. Nutidens unge kan ikke bruge deres hænder - og de vil gerne have svar, når de møder problemer. De hælder til mottoet »Udstyr er Gud« og mangler den fornødne helhedsorienterede viden om natur og miljø. Der blev diskuteret den manglende politiske ageren i nutidens friluftsliv, at det i dag er vigtigere at have end at være m.m. Det var et interessant oplæg med kant, hvor skarpe meninger blev ridset op, men som selvfølgelig er med til at »forstyrre« vores egen forståelse af friluftsliv og måder vi gør ting på.

Ib Ivar Dahl holdte et oplæg med et kulturperspektiv på vejledning i friluftsliv. Udgangspunktet for hans oplæg var hans »vejlederbåd« - en smuk smukkejolle. Dermed var der slået et slag for sejladens herhjemme som et særligt træk ved dansk friluftsliv. Vi er ikke eskimoer, vi skal ikke ro i havkajak. Vi er ikke indianere, vi skal ikke padle i kano. For at finde ind til vores egen identitet skal vi sejle - vi er skandinaver! Vi er alle øboer - og har derfor altid sejlet for at besøge hinanden (det har vi glemt!). Ib slog et slag for sejladens som en måde at formidle kulturhistorie på - at kende til sine forfædres bedrifter og hverdag. Han snakkede om, hvordan han brugte fiskeriet som et centralt omdrejningspunkt

- også i formidlingen. Fiskeriet, fiskene, fuglene, mar-svinene, naturoplevelsen, stilheden, samspillet mellem naturen, dyrene og mennesket - et helhedsorienteret syn på natur og friluftslivet. Han formidlede sin tanke om »den gode vejledning« som tog udgangspunkt i egne færdigheder. Dernæst som ringe i vandet i fht. natur/kultur, biologi/kulturhistorie, økokultur-natur og menneskesyn/økokultur og sidst tanken om øko-sofien/økosofisk natur- og menneskesyn.

Oplægget fra Johnnie Bøtke Laursen havde igen et andet perspektiv - nemlig et mere moderne syn på vejledning og friluftsliv (eller outdoor) med unge mennesker på en højskole. Her tog friluftslivet udgangspunkt i sporten - sammen med eleverne. I sporten fordi eleverne gerne vil lære noget, de vil gerne mestre teknisk kunnen i fx havkajak. Igennem mottoet »At gøre det svære med et smil«, som danner grundrammen om aktiviteterne, lærer eleverne en grundmestring på skolen, i svømmehallen, på Sønderød, hvorefter de tager på længerevarende ture (vinterfjeld, overnatningstur i havkajak osv.). De var klar over, at de som sådan ikke vejledte eleverne hjemme på skolen i den daglige undervisning - det var ofte præget af instruktion (både pga. tidsrammen og forventninger fra eleverne om at ville lære noget), men vejledningen kom i spil på turene. Linjefaget på højskolen havde også ændret navn fra friluftsliv til outdoor - med specialisering i fx havkajak, klatring og MTB, hvilket har bevirket at elevantallet på »friluftsholdet« var steget markant. Ændringen så han bl.a., når han skulle på overnatningstur med eleverne i fx havkajak. De kunne have det nyeste kajakudstyr - men ingen sovepose, friluftsbukser eller termokande. Der var med andre ord sket et skifte i de unge menneskers opdragelse ind i friluftslivet - fra at starte med det brede og generelle friluftsliv (basis-friluftsliv) til at starte med selve aktiviteten. Det har selvfølgelig nogle betydninger for, når man vælger at tage på tur osv. Ens didaktiske overvejelser skal starte et andet sted end for år tilbage.

På mange måder handlede det ikke så meget for Johnnie om, hvad der er friluftsliv og ikke er - mere et spørgsmål om værdier (hvorfor gør vi-delen...). Det ligger der mange interessante overvejelser i - det må vi mødes om ved lejlighed.

Sidste oplæg af Mike Brown fra New Zealand om place-responsive pedagogy vil jeg springe over her - I kan læse artiklen i forrige nummer af Dansk Friluftsliv.

Efter de fem oplæg blev der diskuteret forskellige perspektiver af dagens tema. Diskussionen gik på bl.a. natursyn - hvorfor kan vi ikke bare dyrke det friluftsliv, vi selv synes er fedt med hver vores vinkel? Hvortil svaret kunne være - jamen det er da fint, at der er steder, hvor fx kitesurfere folder sig ud (hvem der bare kunne det), men problemet ligger i, at de gør det et sted, hvor særlige fugle yngler og opfostrer deres unger. Det har betydet at områder er blevet mere fuglefattige. Altså at der sker et knæk, hvor bægeret flyder over, hvis vi udøver vores aktiviteter på bekostning af det store perspektiv. Det kan jo være svært at sige »hvorfor her« - er det uvidenhed om fx det pågældende fugleliv eller hvordan? I så fald - hvordan får man det formidlet til udøverne? Der var flere emner oppe at vende i den sammenhæng.

Spørgsmålet om: »Hvem er jeg som instruktør - eller vejleder?« blev vendt. Hvordan bruger vi vejledning som metode i MTB, windsurfing undervisning?

Hvorfor vælger efterskoleelever i »den store udfordringsweekend« at være alene i skoven i 24 timer uden mobil osv.? Betragter de det som en ekstrem udfordring eller tror de, at de får noget ud af det/med derfra (værdier)? Hvad nu hvis de får en dårlig oplevelse af at være ude i naturen - så kommer de jo ikke igen?

En endegyldig konklusion på seminaret kan vist ikke findes, men der var dog enighed om, at friluftslivet er i bevægelse på godt og ondt. Der er blevet åbnet mange døre, nye aktiviteter, udstyr osv., andre dele er så småt ved at dø ud. Fokus kan være forskelligt fra dag til dag - i dag er jeg uldmand fra top til tå (genbrugstøj selvfølgelig), i morgen er jeg tørdragtsmand i en meget dyr havkajak. Kært friluftsbarn har mange aktiviteter og klæder! Vi kan tage mange perspektiver på friluftsliv og vejledning, men vigtigst er dog, at vi kan sætte ord på og kan finde ud af, hvorfor vi gør som vi gør - og ikke mindst kan forsvare det vi gør til alle tider.

En slutbemærkning skal være, at der synes at være en tendens til, at de to friluftslivsretninger, vi ofte refererer til i Skandinavien, traditionelt nordisk friluftsliv og angelsaksisk moderne friluftsliv eller Outdoor Education, søger ind mod hinanden - i hvert fald i nogle dele af kulturerne. Mens der i traditionelt nordisk friluftsliv har sneget sig flere aktionprægede aktiviteter ind i billedet med risikoelementer og »ud-af-komfortzonen-oplevelser«, så har stedet og vores baggrund, hvor vi kommer fra (place and space) indfundet sig i visse dele af den moderne friluftstradition.

HOT OR NOT

Af Dieter Toftkjær, højskolelærer, Rude Strand og Næstformand i Dansk Friluftsliv, toftkjaer@gmail.com.

.....

Hot	Not
Gastronomi	
Mad over bål gerne af egne indsamlede råvarer – æg fra egen avl, kød fra eget skud, grønsager fra egen jordlod.	Lad dig ikke friste af for billig koldskål.
Rejse	
Sidde en fredag i IC3-toget med gummitasken godt fyldt med jeans og shorts, en skjorte og en uldsweater. Uden pladsbillet og ikke have travlt – kunne hjælpe familien med at åbne skydedøren uden at være spejderkæk.	Billige flyrejser – besøg nu jeres nærområde eller rejs ved egen kraft.
Bevægelse	
Jeg siger det bare – bare tær i sandaler – hvis du skal have uldstrømper – må de være strikket af en du kender – godt.	Kom nu af med sokken – også selv om det er en Falke Smart Wool i alt for dyre farver
Litteratur	
Ian Guillous – det 19. århundredes roman »Brobyggerne«. Den handler om de tre Lauritsen-brødre der mister deres fisker-fader tidligt i livet og kommer til Bergen – derefter Dresden for at uddanne sig til ingeniører – hvorefter deres livs skæbner fører dem i tre vidt forskellige retninger. Den ene ender dog på ski i Hardangervidda-området - resten må du selv opleve i soveposen eller med god nymalet kaffe i hånden.	Idényt. Hvorfor skal det kastes ind i ens synsfelt? Ikke kun dårlige og sindssygt tynde artikler, men reklamer der er totalt indholdsløse – uden respekt for sig selv, eller posten der deler ud på sin el-cykel, eller dig der skal på genbrugspladsen med kulørt papir.
Begivenhed	
Spark til dåsen (dåseskjul, dåseput) – en fantastisk leg, der er gået i voksen-glemmebogen. Og husk den er god de lange lyse aftener – især hvis man har gemt sig med en man godt kan lide...	Alt det her maratonræs – hvis man ikke har trænet, skal man helst lade være.

UGLGYP - NATURLIGVIS

*Af Martin Johnsen, adjunkt, pædagoguddannelsen i Viborg,
ansvarshavende redaktør Dansk Friluftsliv, mbjohnsen@gmail.com*

.....

Her i elvte time er vores aftale om »Uglegyp - naturligvis« med en naturvejleder desværre glippet for indeværende blad. Jeg synes dog alligevel, vi skal have lidt gylp fra den kloge fugl - derfor mit bidrag om »viden i naturen« med tema om noget så banalt som bøgetræet. Hvordan kan vi inddrage bøgetræet i friluftslivet?

Lad os lige først slå fast, at mange fejlagtigt tror, at bøgetræet er Danmarks nationaltræ - det er det ikke. Bøgen tabte nemlig til egetræet i en national afstemning i 2000 i TV-programmet »En naturlig forklaring« (I ved det med Poul

Thomsen). Måske hænger troen sammen med »de brede bøge«, vi synger om, når vi står i Parken og skal se bold?

Træer er jo ikke som sådan noget nyt element i friluftslivet - men vi inddrager træ på mange forskellige måder. Som træklatreinstruktør bruger jeg ofte bøgetræet til at klatre i. Det er landets mest almindelig løvtræ (17 % af skovbevoksningen er dækket af bøg herhjemme), og derfor rimelig let at finde. Det er oven i købet let at kende med dets sølvgrå glatte bark og ægformede helrandede blade. I forhold til klatredelen har det en høj brudstyrke - og vi skal jo huske sikkerheden!

I vores nationalsang synger vi som sagt om dem - de brede bøge - men fakta er nok, at det er de højt opstammede bøge, der er flest af. De lidt brede bøge i lysninger og skovbryn er dem, vi er særlig interesseret i, når det gælder træklattring. De andre er vældig populære i byskove - det er jo dem, den danske befolkning synes er smukkeste jf. undersøgelser om danskernes holdning og ønsker til naturen. Kan der så også lige løbe et rådyr rundt, så er alle glade... Vi stifter også ofte bekendtskab med bøgen i forbindelse med bålet - altså som brænde (rigtig godt til gløder). Måske er vi nogle rebeller, og ligeglade med, hvad der er rigtigt og forkert fri-

luftsliv, og har, fuldstændig ude af kontekst på en »friluftstur«, været forbi en kiosk og købt en ispind (af bøg) og spist den (altså isen). Bordet, jeg i indeværende stund, sidder og skriver ved, er ligeledes af bøgetræ.

Men bøgen har mange andre friluftslivskvaliteter...

Foråret er ved at være ovre og bøgen viser sig nu fra sin smukkeste side - en lysegrøn mosaik-bøgekroner er særlig dansk. Til tider handler vejruddisgen på TV2 nærmest ikke om andet en udsprungne bøge rundt omkring i landet. Det nyudsprungne, lysegrønne, behårede blad kan sagtens spises og smager mildt. Det kan bruges som grønt i mange henseender, men lad mig dvæle lidt ved bøgesnapsen, som en rigtig »bøgehitte«. Kom en håndfuld nye bøgblade i et patentglas og hæld vodka eller Klar Brøndum over, og lad den trække i 3 måneder, hvorefter den filtreres, og så er snapsen med en nøddeagtig smag klar til servering. Om efteråret kan vi høste bøgens

frugt, bog, som bl.a. kan bruges som en nøddesnack (men spis ikke for mange, da de indeholder blåsyre). Hvad med at lave et kæmpe »bøgeskrald« - læg et bøgblad på din flade hånd og klask hænderne sammen (BANG!)

På bl.a. bøgen finder vi også en af friluftsfolkets elskede svampe - fyrsvampen, som kan bruges som tændmateriale til bålet efter en »lille« bearbejdningsproces. Også nogle af de gode spiselige svampe har en fræk aftale med bøgetræet om, at vi lever vores liv sammen - det gælder bl.a. nogle af de gode rørhatte, almindelig kantarel, stor trompetsvamp og østershat (de findes alle dog også på/i nærheden af andre løvtræer).

Når vi alligevel klatrer rundt i bøgetræet kan vi også undersøge det, som et lille lukket økosystem. Hvilke dyr lever/finder føde i trækronen, på stammen og i skovbunden? Der findes et væld af sommerfugle, biller og andre insekter, som hver især besøger træet i forskellige

sammenhænge. Hvilke forskellige galler kan vi finde på bladene og hvilke dyr har spist af bladene? Er det bøgeloopen, bøgenonnen, bøgemyggen eller bøgbladlusen, der har været på spil? Ved at arbejde med træet på denne måde kan vi få koblet økologi og evolutionsbegreberne på vores friluftslivsaktivitet.

Der findes desuden mange gode fortællinger om bøgetræet, som kan fortælles ved bålet. Vidste I fx at bøgen indvandrede til Danmark i bjørnens pels, idet den var gået sydpå for at finde et træ, som bedre kunne give den skygge end egetræet gjorde. Bøgen hang fast i pelsen, og da bjørnen kom tilbage til egetræet og rystede sig, faldt bøgen ned i jorden, spirede og voksede sig stor og skyggede egetræerne ihjel.

Hvad med fortællingerne om oldensvin og flæsketeg eller Vikingernes runer i bøgstav - nu bedre kendte som bogstav?

Læg jer under bøgen næste gang I er i skoven - nyd synet og dets mange fantastiske egenskaber!

TURFORSLAG

Af Martin Johnsen, adjunkt, pædagoguddannelsen i Viborg,
ansvarshavende redaktør Dansk Friluftsliv, mbjohnsen@gmail.com

Den faste artikel »turberetning« er i anledningen af 25 års jubilæet omdøbt til 25 turforslag. Det er hverken et forsøg på at lave en turkanon eller på at fremme særlige områder af Danmark, aktiviteter eller dansk friluftslivskultur. De 25 aktivitets-ture og/eller områder er valgt ud fra egen erfaring og en udveksling blandt medlemmerne til årsmødet. Det skal derfor blot betragtes som inspiration til næste gang I skal på dags- eller flerdagstur. Centralt står kombinationen mellem muligheden for gode naturoplevelser og friluftslivet i alle dets afskygninger.

Nr. 1: Laksefiskeri i Danmark: Danmark har et af verdens bedste havørredvande, og det har vi haft i mange år. Men nu er laksefiskeriet også ved at melde sig på banen. En tanke, der var utænkelig for 10 år siden - i hvert fald i den kaliber vi ser fiskeriet i flere jyske åer i disse år. Jeg vil blot nævne et par stykker her - Skjern å, Gudenåen, Storåen, Kongeåen og Varde å. Der er fanget laks i Skjern å i år på over 20 kg!

Nr. 2: Smakkejoller i det Sydfynske

Øhav: Smakkejollen er indbegrebet af dansk friluftslivskultur. Har man først prøvet at sejle i en smakkejolle i øhavet, så kommer man tilbage. Der er flere steder mulighed for at leje både. En fantastisk måde at være på tur på.

Nr. 3: Fur og Livø rundt i havkajak: I Limfjorden ligger der mange små øer og holme, men især turen omkring Fur og Livø har mange roet i havkajak. Helt klart en af Limfjorden smukkeste ture. Kan fint kombineres med havørredfiskeri, fossil-jagt, sælspotting og meget mere.

Nr. 4: Klippeklatrung på Bornholm: Det eneste sted i Danmark, hvor vi kan boltre os med klippeklatrung. Højden og længden af ruterne er ikke overvældende, til gengæld er diversiteten stor. Større mængder boltede ruter findes i Moseløkken Stenbrud.

Nr. 5: Mols Bjerger: Mols Bjerger er et af Danmarks storslåede landskaber - fyldt med dødishuller og bronzealderhøje. Følg de bugtede grusveje og stier ind i området på gåben, MTB eller på hesteryg, og oplev en afvekslende natur med tæt skov og åbne hedebacker med udsyn over Molslandets kyster. Kan kombineres med tur til halvøen Helgenæs.

Nr. 6: Havkajak i det Sydfynske øhav: Det Sydfynske øhav er et must for en havkajakroer. At ro mellem småøerne, kryds på kryds, opleve lokalbefolkningen på de små øer - en fantastisk måde at nyde friluftslivet på. Find inspiration til ruter i guidebogen over

havkajak det Sydfynske øhav.

Nr. 7: Bæversafari i Klosterheden: For 8-9 år siden blev bæveren genudsat i den danske natur - efter at have været uddød i over 1.000 år. De første bævere blev udsat i Flynder Å-systemet ved Klosterheden. Siden da har bæveren spredt sig, og bestanden ligger formentlig på omkring 160 individer. Det er noget særligt at se et bæverlandskab i den fri natur. Bæveren er nu udsat flere steder - bl.a. i Nordsjælland ved Holløse Bredning lige øst for Tirbirke kirke.

Nr. 8: Generel inspiration til havkajakture i Danmark: I 2011 lancerede daværende miljøminister Karen Elleman i samarbejde med Dansk Kano- og Kajakforbund 39 kajakruter fordelt over hele Danmark, så flere danskere kan få en god oplevelse, når kajakken sættes i vandet. Ruterne findes på: <http://udinaturen.naturstyrelsen.dk/udinaturen/>.

Nr. 9: Vandring, ridning eller cykling på Hærvejen: Hærvejen fører os gennem nogen af de smukkeste landskaber i Jylland - omgivet af masser af historie og fortidsminder. At følge vandskellet ned gennem Jylland giver med garanti masser af flotte naturoplevelser og følelsen af et længerevarende »væk hjemme fra«. Se www.haervejen.dk.

Nr. 10: Fri teltning i skovene: Oplev en snært af allemandsret ved at besøge en af de efterhånden mange teltskove rundt omkring i landet. Her må man telte overalt i naturen uden at spørge staten eller grundejerens om lov først. Find oversigts-

kort på www.naturstyrelsen.dk.

Nr. 11: Kulturhistorisk cykeltur i Nordsjælland: I forbindelse med min uddannelse for år tilbage husker jeg en cykeltur vi havde fra Sjællands Odde til København. Formålet var at opsøge den særlige kystkultur langs den nordsjællandske kyst - de små fiskerlejer, turistbyerne, badestrandene osv. Fantastisk oplevelse!

Nr. 12: UV-jagt – hvor som helst: At kombinere vores jagtinstinkt med livet under vandoverfladen er en fed følelse. Harpunen, blybæltet, masken og finnerne kan fint være i kajakken - frisk fisk over bålet er super lækkert. Husk fisketegn.

Nr. 13: Kanopadling på Gudenåen: Nok en af de store klassikere - den tur har mange af os været på. 160 km venter forude. Jeg kan anbefale, at starte turen helt oppe ved Tørring, hvor Gudenåen bugter sig gennem frodige enge med græssende køer og heste helt ned til åbrinken.

Nr. 14: Træklattring i de høje bøger: Det er noget særligt at sidde højt oppe i en nyudsprunget bøg i en topsikring med en kop kaffe i hånden. Træklattring er en fantastisk del af friluftslivet - og har mange muligheder. Kombiner klatringen med tovbøer, svævebaner, gynger og overnatning i hængekøje. Jeg er selv vågnet op en tidlig morgen ved at flagspætten trommede i stammen 5 meter over mig - hvor fedt er det lige! Husk at søge tilladelse.

Nr. 15: Generel inspiration til MTB-ruter i Danmark: I statsskovene rundt omkring i landet findes over 40 MTB-ruter – i alt mere end 350 kilometer. Det er dem, der på nettet ofte bliver kaldt »Danmarks officielle MTB-ruter«. De bedste af dem kaldes for de »10 Spir«. Husk at køre efter forholdene - og de andre gæster i skoven.

Nr. 16: Lokal området: Vi har tilbøjelighed til altid at opsøge andre områder og steder end lige det, der ligger uden for døren. Vildmarken begynder i baghaven. Tag på tur i nærområdet – med familien. Søg inspiration til familievenlige udelivsaktiviteter i den anmeldte bog sidst i bladet - Unger og udeliv. Find lejrpladser m.m. på bl.a. www.udinaturen.dk

Nr. 17: Tæt på krondyrene i Hanstholm reservatet: At komme tæt på et krondyr i den fri natur er en stor oplevelse. De er store - og de kan brøle meget højt i brunsttiden! Tag på vandretur i Hanstholm-reservatet og Thy Nationalpark - der er masser af krondyr. Tag af sted i efteråret og oplev hjortenes brunstperiode. Isbjerget er et godt udgangspunkt.

Nr. 18: Surf-aktiviteter ved Cold Hawaii: Tro det eller lad vær - Thisted kommune huser nogle af Europas bedste steder for kitesurfing, surfing og windsurfing. Mange af os har kajaksurfet deroppe i det kolde nord. Områder omkring Klitmøller er et fedt sted at surfe rundt, hvis man har hang til gode bølger og aktion.

Nr. 19: Vandretur på Øhavsstien: Danmarks længste vandrute på 220 km er Øhavsstien – en vandrute som omkranser Det Sydfynske Øhav. Øhavsstien har et meget alsidigt forløb gennem et enestående kulturlandskab, med flotte naturområder, herregårde, landsbyer og købstæder. Der er udsigter ud over øhavet, som rummer de hyggelige øsamfund og som er et internationalt anerkendt fugleområde. Der er udgivet en guidebog.

Nr. 20: Besøg Lille Norge: Ved Jamberbugten ligger Lille Norge, som er et smukt naturområde i et kupe-ret terræn ved hav og uberørte klitplantager. Området er ikke så stort,

men absolut et besøg værd.

Nr. 21: Blandt marsvin i havkajak: Vores lille tandhval marsvinet er altid en kærkommen gæst, når vi ror rundt i vores havkajakker. Det er altid noget særligt, når den dukker op fra dybet. Jeg har set marsvin mange steder - Ebeltoft Vig, Lillebælt, området omkring Fænø ved Kolding fjord... I ved sikkert bedst, hvor I spotter dem.

Nr. 22: På ski: Vinteren i år var en undtagelse - ellers har vi haft gode skimuligheder de forgangne to år. Flere steder i landet bliver der kørt spor op. Det gør det nemmere at holde turformen ved lige inden turen går nordpå eller sydpå. Et medlem af foreningen løb over 100 dage på ski forrige år...

Nr. 23: Kystruten på Mors – barsk og blid for krop og sjæl: 150 km vandretur rundt om øen Mors i varieret landskab i bakker og på strand. Lejrpladsen ligger tæt på kysten, så turen kan også tages i havkajak. Der er udgivet en bog – se www.kystruten.dk.

Nr. 24: Husk bålet: Til enhver friluftstur hører sigetbål. Det kan være på stranden, i skoven - anywhere. Bålet samler, giver lys og varme og skaber den rigtige stemning. Om du er på vandretur, kajak-, kano- eller cykeltur, så kan bålet være med.

Nr. 25: Det rød-hvide bånd – Danmark rundt i havkajak: Listen afsluttes med en større udfordring. I år 2000 oprettede Havkajakroerne det rød-hvide bånd, som en udfordring og udmærkelse til alle kajakroere. Det rød-hvide bånd fås ved at ro rundt om Danmark af en løst fastlagt rute og under overholdelse af et bestemt regelsæt. Alle der gennemfører turen erobrer båndet.

Se www.havkajakroerne.dk.

God tur!

TURTIPS

Af Simon Jeppesen, timelærer ved Institut for Idræt og Friluftsliv, Høgskolen i Telemark, simon.jeppesen@hit.no

Foto: Martin Johnsen

I anledning af foreningens 25-års jubilæum er jeg blevet bedt om at give mit bud på 25 turtips.

Både i mit private friluftsliv og i mit virke som friluftslivsleder er jeg blevet opmærksom på, at grundlaget for en god tur ofte handler om den mentalitet man tager med på turen. Den gode turmentalitet kan allerede starte hjemme i køkkenet med at forberede sin egen turmad og i lænestolen med relevant litteratur. Med tanke på at der er mange fora, hvor man kan hente praktiske turtips har jeg forsøgt at være lidt kreativ og har fokuseret mere på turoplevelsen frem for rent praktiske turtips.

1. Lær at kende dit nærområde godt. Det er spændende at opdage nye naturområder, men der er også en stor glæde i at have stort kendskab til sit nærområde.
2. Sluk for din mobiltelefon og vær til stede og opmærksom på dine nære omgivelser og dem du er på tur med.
3. Konsekvenstænkning. Øv dig på at vurdere konsekvenserne af dine beslutninger og prøv mentalt at være to skridt foran. Mange ulykker og uhel-

dige situationer kan undgås med større omtanke og mere fokus på situationen og bevidsthed om faremomenter.

4. Øv dig på ikke at fylde mere i rygsækken end nødvendigt, uden at gå på kompromis med sikkerhed og trivsel. Det er ikke vanskeligt at tage for meget grej med, men en udfordring at vide præcist hvad man har brug for på en tur.
5. Eksperimenter med multifunktionelt udstyr. Der er megen vægt at spare ved at bruge udstyr der har flere forskellige funktioner. Fx kan en lille kedel (ca. 1 liter) både bruges til at varme mad i, spise af og evt. bruges som kop.
6. Når du nærmer dig afslutningen på en tur kan du samle tre stykker affald (eller mere) op og tage med hjem og smide ud. Hvis alle gjorde det ville vores natur være pænere.
7. Vær altid omhyggelig med at efterlade en lejrplads mindst lige så pæn som da du kom.
8. Hav en lille overraskelse med til dine turkammerater. Noget spiseligt er altid en god ting, men det kunne også være en leg, læse en historie, oplæg til en god samtale eller lign.

Foto: Jesper Lind Nielsen

9. Øv dig jævnligt på simpel førstehjælp, læs om førstehjælp, øv dig på at bruge indholdet i din førstehjælpssække, lav små førstehjælpsscases med dine turkammerater.
10. Vær en god turkammerat og giv dine kammerater plads. Man kan undlade at tage samfundets konkurrencementalitet med ind i sit turliv.
11. I løbet af en tur kan du afsætte tid til at observere detaljer i naturen. Skyer, blomster, insekter, fugle, bølger, lyt til vinden osv. Mange af os stresser nok i hverdagen - turen er en mulighed for koble ud og gear ned og nyde naturen omkring os.
12. Lær at reparere/vedligeholde dit udstyr og evt. lave noget af dit udstyr selv.
13. Anskaf dig godt udstyr og slid det op før du køber nyt - det udstyr der virker, og som vi har haft i længst tid, er ofte det vi holder mest af at bruge.
14. Brug kort og kompas på alle ture. Orienteringsfærdigheder skal vedligeholdes ellers falmer de.
15. Lær noget om dyr, planter og økologi. Med lidt indsigt i naturen omkring dig bliver det meget mere interessant at tage på tur.
16. Sæt pris på kontraster. Tag på tur i alle årstider, gå ture i al slags vejr og mærk naturkræfterne på egen krop.
17. Høst fra naturen og lær at bruge høsten i din turmad. Der er meget spiseligt undervejs fx brændenælder og ramsløg.
18. Lær at tørre grøntsager, kød og frugt. Det er både sundere og billigere at lave sin egen tørmad.
19. Tag på tur alene - det er lærerigt at måtte stole på sig selv og tage alle beslutninger (og konsekvenserne af sine beslutninger) på egen hånd.
20. Når det gælder kano- og kajakture, så klæd dig på efter vandtemperaturen og ikke lufttemperaturen. Det kan godt være 15 grader i luften, mens vandtemperaturen fortsat er 5-6 grader. Mange drukneulykker sker på grund af hypotermi.
21. Hav altid et ekstra tøjskift med i rygsækken
22. Brug en lille karabin til at fæstne din drikkeflaske på stroppen under armen. Karabinen kan glide op og ned ad stroppen og det er dermed let at få fat på flasken uden at tage rygsækken af.
23. Kom lidt druesukker eller lignende i din vandflaske. En jævn tilførsel af sukker til kroppen holder blodsukkeret mere stabilt.
24. Hav altid nogle snacks et lettilgængeligt sted så du kontinuerligt kan fylde lidt energi på kroppen uden at skulle have rygsækken af.
25. Brug uldsåler i skoene/støvlerne når det er koldt.

God tur!

TURMAD

Af Kamille Bjørn Rohde, bestyrelsesmedlem, Dansk Friluftsliv, mille@rohde.mail.dk

25 mere eller mindre suveræne overraskelser at hive op af rygsækken når man bliver sulten på tur. Dette blads tema er inspireret af vores 25 års jubilæum og de 25 tips er indsamlet blandt foreningens medlemmer til det netop afholdte årsmøde på DGI Karpenhøj - hvor vi for resten fik vidunderlig bålmad med ukrudtssalater!

Kategori: »Mad«

Nr. 1: Tippet der overstiger dem alle. Medbring lækker hjemmetørret mad i stedet for tvivlsom posekost. Det vejer mindre, er lækre, smukkere og mere interessant.

Nr. 2: Medbring altid frisk chili og hvidløg, og hvis du skal fiske så citron. Det giver bare mere pift til maden end i tørret tilstand.

Nr. 3: Frisk ingefær. Et stykke i drikkedunken, som du kan genfylde mange gange med samme stykke - så smager dit vand frisk. Det kurerer hovedpine fra tung rygsæk og hjælper mod højdesyge og udmattelse. Også godt for fordøjelsen!

Nr. 4: Sujuk pølse. Tyrkisk krydderpølse. Speget nok til at holde sig. Smager godt i risen, på pind, stegt, rå. Bare spis!

Nr. 5: Røget kød. Enebærrøget mørbrad er suverænt lækker at gnave af, men også et stykke bacon, man kan skære skiver af og stege, er et hit. Tricket er ikke at pakke det ind i plastik, men lade det hænge udenpå sækken i en stofpose, så det holder sig tørt.

Nr. 6: Lakridsrod til at gå og gnave på. Sikrer dig mod dårlig »fjeld-ånde«.

Nr. 7: Knækbrød og en rimelig tør ost - fordi det er for cool og overskudsagtigt at hive en dåse uskadt knækbrød op fra bunden af rygsækken.

Nr. 8: Peberkippers på dåse (kan varmes i den lukkede dåse i en trangia med vand). På linje med at hive seks dåseøl op af rygsækken. Vi taler her om »Extreme sport«, så det batter. Jeg har set det gå galt, og det er IKKE smukt, når soveposen sejler i fiskeolie eller ølskum på dag 1 ud af en uge... Men der er jo altid nogle, der lever et liv på kanten og tager den til kanten!

Nr. 9: Må så være for dem der ikke behøver tænke på vægt, fordi de bare er for stærke og mangler udfordringer. Et helt kæmpe rugbrød hevet op af sækken efter 4 dage med posemad. NØJ det smager!

Kategori: »1. dag på fjeldet«

Nr. 10: Sæter rømme: (norsk fed creme fraiche). En sensommerfjelds ingrediens, der rimer på at plukke masser af bær. Evt. drys med lidt sukker.

Nr. 11: Chokolade fondue med frisk frugt (eller frugt på dåse - begge dele vejer!). Smelt chokoladen varmt, rør fløde i og sæt frugtstykkerne på spidsen af en pind. Så kan man sidde rundt om gryden og dyppe!

Nr. 12: Udhulede æbler med kanel og smør. Skær ikke hullet helt igennem, fjern kun halvdelen af kernehuset.

Fyldes med kanelukker rørt med smør. Stilles i gløder eller udnyt strålevarmen som var det plankefisk. Skallen bliver sort, men æblet indeni er bare lækker!

Kategori: »Sundt men sødt«

Nr. 13: Havregryn med god chokolade i stykker og mælkepulver. Overhældes med varmt vand og vupti - chokoladehavregrød! - kan laves i en dobbelt frysepose, så slipper man for opvask.

Nr. 14: Mulepose. Burde næsten have sin egen klumme, der er aldrig to der er ens! Hjemme hos mig er det et fast krav fra husets teenagere, at når mor skal på tur og lave sine 80 g muleposer pr. dag, så skal de også have en pose for hver dag, jeg er væk! Jeg blander f.eks. hasselnødder, valnødder, mandler, paranødder, saltede nødder og lyse rosiner. Af tørrede frugter tager jeg f.eks. jordbær, abrikoser, dadler, tranebær, mango, æble og ananas. Sidst saltlakrids og altid en stor bridgeblanding. Jeg blander det i en skål og vejer portioner a 80 g af, så jeg kan starte med en ny pose hver dag. Hvis jeg evt. har rester er det super på havregrynene næste morgen. Et medlem af foreningen plejer at bruge de chokoladedækkede rosiner fra bridgeblandingen til at drille sine studerende. Han lægger dem på sneen, kalder på de studerende og får dem til at gætte på, hvilket dyrs efterladenskaber det er. Så smager han på dem og påstår det er rypelort. Virker hver gang!

Nr. 15: Hjemmelavet myslibar. Køb den mysli med mest frugt og bær, bland det med akaciehonning, fordeles på en bradepande og varmes ved svag varme (165 gr.) til myslien bliver gylden.

Lad det køle helt af før det brækkes i stykker.

Kategori: »Drikke«

Nr. 16: *Fairtrade cacao-drikpulver*. Kan købes i bl.a. Kvickly og Føtex i kasser med 12 stk. portionskopper. En virkelig god kakao, der kan piftes yderligere med fløde eller rom, men også klarer sig ganske fint uden.

Nr. 17: *Som afveksling til »Rett i koppen«* (knorr i koppen på dansk), kan man i Norge købe solbærsaft som pulver i en-kop portioner. Smager lidt kemisk på den gode måde og en dejlig afveksling til kaffe og te - også godt til koldt vand.

Nr. 18: *Pulverkaffé* har alle i sækken, men vil man score nogle »rigtige venner« på 6. dagen, så er det et hit at hive kaffebønner op af sækken, riste dem på trangiapanen, kværne dem mellem to sten og lave RIGTIG kaffe. Alternativt har nordmændene opfundet kogekaffe. Det kræver en kedel og et bål. Når vandet i kedlen koger hældes kogekaffen i, den hviler 5-7 min. i strålevarmen, dunkes hårdt i jorden 7 gange imens mystiske hedenske fjeldformularer fremmumles, så falder grumset ned på kedlens bund og kaffen er klar. Det smager faktisk godt!

Kategori: »Kage og slik«

Nr. 19: *Her må jeg starte med min helt personlige småperverterede favorit - Citron halvmåne!* Og jeg mener ikke noget hjemmebagt noget a la Brødrene Price. Vi taler ægte Dan Cake! Som en skuresvamp rejser den sig, når den hives totalt mast op fra rygsækkens dyb. Kan holde sig 100 år under de mest ekstreme tænkelige vejrforhold!

Nr. 20: *Pandekage-mix*. Købes i en dunk, der tilsættes mælkepulver hjemmefra. Så mangler man kun at tilsætte vand og ryste grundigt. Husk fedtstof, helst smør, til stegning (En tak skal lyde til Mads, der

ALTID laver pandekager, når regnen siler ned over Lifjell).

Nr. 21: *Nu noget for Trangia-afficionadoerne*; Chokoladecroissant-er! Croissantdej fås på dåse (kan dog ikke tåle alt for meget varme, så sprænger de når dejen hæver!). Rulles rundt om chokolade og evt. marcipan og bages ved svag varme i bunden af gryden.

Nr. 22: *Sneakerskage*. Frygtelig sød kaloriebombe som rigtig mange mennesker af uransaglige årsager elsker... Opskrift findes på nettet.

Nr. 23: *Ganske simpelt - ren rå marcipan af den dyre slags*. Ved det lyder skummelt, men en 500 g stang i lommen, når man er på vinterfjeld, det er bare lykken. Kan opkvalificeres med en skær-selv nougat!

Nr. 24: *De Norskofile*, der bare aldrig får nok af Nabolandet mod Nord kan på færgen til Larvik, Kristiansand eller Oslo, købe sig fattige i Lakridsbåde, junglevrål

og Kvikkilunch. Ved ikke lige helt hvor meget bedre end Dansk slik det er, men fred være med det - det smager af Norge! Hjemlandet for friluftsliv, vejledning, Huldrefolket - og meget mere!

Nr. 25: *25 års jubilæet må fejres med Lagkage!* Johnnie Bøtke, tidligere formand for foreningen, medbringer den hel fra Viborgs bedste bager i en stor kagedåse. Det lyder som noget, der kun går, hvis man bevæger sig meget adstadigt. Vi andre laver dem på stedet og nøjes med at opbevare bundene i selv samme kagedåse. Kemiske ingredienser som pulver creme, dåse frugt og sprøjteflødeskum tilsættes, og med lidt friske bær fra fjeldet, lidt glasur og et enkelt lys, har man med garanti en vældig fest!

Velbekomme, rigtig god fornøjelse og tak for de første 25 gode år!

REGLER FOR SEJLADS 2012

Af Flemming Torp, Leder af Københavns Kommunes Natur og aktivitetscenter Kattinge Værk og Lars Borch, Naturvejleder for Ungdomsringen og Efterskolerne.

.....

Foto: Friluftsejleruddannelsen i Viborg, hold 9

Efter sejlsulykken i 2011 udsendte Søfartsstyrelsen midlertidige retningslinjer i maj 2011. Disse retningslinjer er erstattet af den nye forskrift, der i skrivende stund er i høring til midt i april 2012. Derfor kan der komme mindre ændringer i de endelige regler. Link til de nye regler sidst i afsnittet.

De nye regler slår fast at bl.a. skoler, institutioners, opholdsteder hospitaler m.v. sejls med børn, unge og voksne altid er erhvervssejls. Bemærk de nye sejlsregler gælder ikke for fritidssejls som f.eks. i idrætsklubber, hos spejdere, ved privat sejls i fritiden mv. De midlertidige retningslinjer fra maj 2011 indeholdt et afsnit om sejls i forbindelse med »pædagogisk tiltæltet samvær«. Dette afsnit er væk nu og den type sejls er også omfattet af reglerne i den nye forskrift og er altså også erhvervssejls.

De midlertidige retningslinjer fra 2011 gav mulighed for, at der kunne arbejdes med »professionel oplæring« indenfor kano og kajak. Begrebet professionel oplæring er i de nye regler fremover alene beregnet for sejls

både og andre fartøjer med et dimensionstal (bredde x længde af fartøjet) på over 20 og det betyder i praksis, at de fartøjer efter de nye regler, ikke skal synes af Søfartsstyrelsen, når de anvendes til undervisning/professionel oplæring.

Udgangspunktet for de nye regler er, at det ikke er muligt at udarbejde fælles tekniske og operative regler for alle mindre fartøjer. Sommer/vinter, let/hård vind, beskyttet/åbent farvand, forskellige fartøjskonstruktioner osv. gør at det er meget forskelligt, hvad der skal til for at opnå den nødvendige sikkerhed.

For at undgå at de nye regler ikke sætter en stopper for sejls, der kan foregå sikkert under de rette forhold - og i det rette fartøj - er det efter de nye regler et krav, at ejeren/rederen skal udarbejde en sikkerhedsinstruks, hvor ejeren/rederen selv sætter de operationelle rammer for sejlsen.

»Rederen« er den person eller det organ, som har ejerskab af sejlsaktiviteterne. På en skole vil det typisk være inspektøren/forstanderen. Rederen er der-

for ansvarlig for valget af sejlsaktiviteter, samt hvor de tilrettelægges og udføres. Rederen kan være ejer af fartøjet, men behøver ikke at være det. Sejlsadsen kan udmærket foregå i lejede eller lånte fartøjer.

Det betyder, at fremover skal den enkelte skole/institution mv., som ønsker at lave sejlsaktivitet udarbejde en sikkerhedsinstruks.

Hvis f.eks. en skole/institution lejer en havkajak/kano på en å vil det være skolen/institutionen, der er kajakens reder og er ansvarlig for at der udarbejdes en sikkerhedsinstruks. Hvis en skole til gengæld køber et lejrskoleophold på Fulton, der leverer personale etc. vil det være fartøjets ejer eller operatør, der er reder.

For de mindste fartøjer med et dimensionstal under 20 (bådens længde x bredde) er regler til konstruktion, udstyr og uddannelse/bemanning formuleret som funktionskrav. En havkajak og andre små fartøjer skal dermed ikke længere være godkendt af myndighederne, men skal opfylde funktionskrav (f.eks. at der skal være opdrift så den ikke kan synke).

Det er rederens ansvar at sejlsadsen foregår i overensstemmelse med godt sømandskab og at menneskeliv på vandet er sikret fuldt betryggende og at fartøjet er bemandede, konstrueret, udrustet og vedligeholdt så det er egnet til formålet.

Kravet om, at alle skal kunne reddes i en nødsituation og at rederen har ansvaret for dette, understreges i forskriften.

Det er rederens ansvar, at sikkerhedsinstruksen udarbejdes af personer med maritime kompetencer, som er dækkende for de konkrete sejlsaktiviteter.

Sikkerhedsinstruksen bør være kortfattet og nem at læse for alle brugere, dvs. fører, besætning og passagerer.

Sikkerhedsinstruksen skal indeholde følgende:

1. Identifikation af rederen.
2. Fastlægger hvilke sejlsaktiviteter, der er tale om, samt hvor og hvornår de må foregå.
3. Identifikation af risici.
4. Træffe tekniske og operationelle forholdsregler, som effektivt imødegår risici.
5. Sikrer, at fartøjet/fartøjerne er egnede og forsynet med den nødvendige udrustning.
6. Sikrer at besætningen er tilstrækkelig og kompetent.
7. Beskriver de operationelle forholdsregler, som skal følges af besætning og passagerer.
8. Sikrer, at alle kan reddes i tilfælde af ulykke.
9. Sikrer tilkald af assistance i ulykkestilfælde.
10. Sikrer at antallet af personer om bord er kendt i land og er let tilgængelig.
11. Sikrer at der altid afgives sikkerhedsinstruktion inden sejlsadsens start.
12. Beskriver hvordan der følges op på utilsigtede hændelser og ulykker.

På Søfartsstyrelsens hjemmeside kan du få hjælp til at lave sikkerhedsinstruksen. Når alle felter i skemaet er udfyldt kan sikkerhedsinstruksen printes ud.

Benyt flg. Link:

<http://www.sofartsstyrelsen.dk/tema/sikkerhedmin-drefartoejer/Sider/SikkerSejlsadsk.aspx>

Her kan man også findes en liste med FAQ, der kan hjælpe i tvivlstilfælde.

Link til de nye sejlsadsregler:

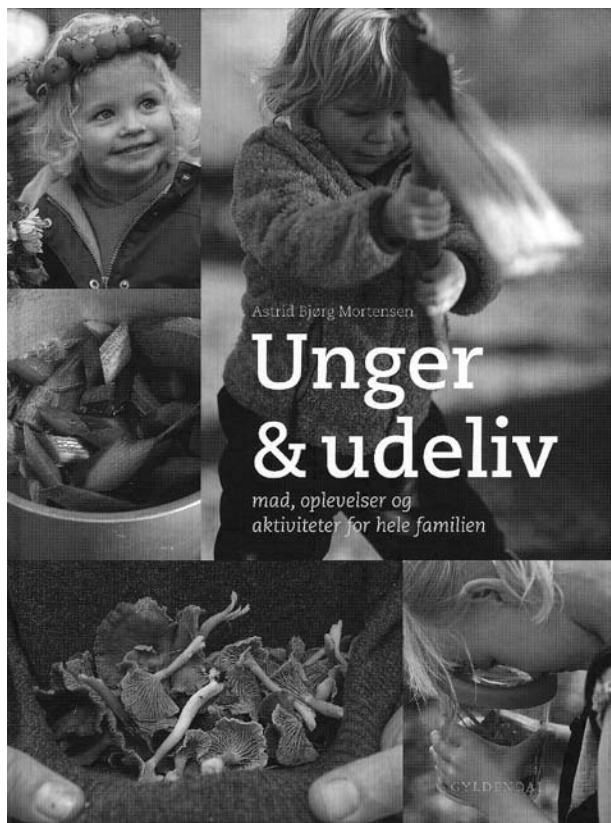
<http://www.sofartsstyrelsen.dk/tema/informationom-sejlsadsmedelever/Sider/Informationomsejlsadsmedele-ver.aspx>.

BOGANMELDELSER

Af Martin Johnsen, adjunkt, pædagoguddannelsen i Viborg,
ansvarshavende redaktør for Dansk Friluftsliv, mljo@viauc.dk

.....

Unger & udeliv – mad, oplevelser og aktiviteter for hele familien

Forfatter: Astrid Bjerg Mortensen

Forlag: Gyldendal

Udgivelsesår: 2012

Sider: 261

ISBN: 9788702116311

Vejl. pris: 299,95 kr.

»I naturen må man gerne larme, være vild og voldsom. Og når det er udlevet, indbyder naturen til stille fordybelse og forunderlige oplevelser« (Fra bagsiden af bogen).

Omdrejningspunktet for denne bog, i en efterhånden lang række af bøger om børn og natur, er glæden ved at være udendørs. Den handler om udeliv, madlavning, aktiviteter, børn og familieliv. Og det er det sidste ord, der legitimerer denne nye bog - familielivet!

Der er i disse år enormt meget fokus på børn og natur - ofte i institutionelle rammer og sammenhæng (kra-

vet om lærerplaner, herunder bl.a. temaerne natur og naturfænomener samt krop og bevægelse i dagtilbudsloven, udeskole i folkeskolen osv.). Det er der absolut INTET galt i, men vi som forældre spiller i den sammenhæng også en meget vigtig rolle - det kan vi ikke komme udenom. Forfatteren til denne bog er hverken biolog, pædagog, gastronom eller økolog, men hun har en grundlæggende glæde ved at opholde sig udendørs med sin familie, som hun gerne vil dele med os andre.

Bogen er inddelt i fem kapitler:

1) Glæden ved at være ude - er et indledende kort kapitel om, hvorfor vi skal tage vores børn med ud. Der tages udgangspunkt i naturen som et rekreativt rum, et bevægelses og kropsligt rum - herunder den motoriske argumentation, samt naturen som et enestående læringsrum. Desuden lidt om adgangsregler i den danske natur.

2) Mad på bål - giver en indføring i kunsten at tænde et bål, brændværdier, båltyper, hygiejne samt en masse lækre opskrifter. Der kan findes inspiration til diverse brød på bål, lette lækkerier, fastfood, mad på spyd, diverse bålmenuer, grydemad i gløder, fisk i flammer og selvfølgelig kaffe og kage (intet udeliv uden hyggen og det søde!)

3) Naturen som legeplads - giver et indblik i hvad man kan lave på verdens største legeplads. Naturen som skatkammer for alverdens aktiviteter - hvad enten man har en baggård med et lille stykke græsplæne eller en stor skov til rådighed. At remse aktiviteterne op her vil ingen mening give, men udgangspunktet er at komme ud uanset vejr og vind og årstiden. Det handler bl.a. om barskmandsliv og safari i baghaven! Kapitlet er krydret med diverse opskrifter - fx kastanje-pandekager og barsk banankage med skovbund.

4) På tur i naturen - handler det om »simple living«: at komme frem, opbygge en form for base, lave mad, holde varmen og være sammen om det hele. Og det er uanset om du er i kano, på gåben, på ski, ude at kigge efter dyr, på cykel eller... Der gives gode råd om basisudstyr, turmad - adskillige klassikere på kogeblus, indføring i kort og kompas samt diverse turformer.

4) Naturen som spisekammer - handler om alt det fantastiske i naturen, vi kan spise og drikke. Både i den vilde natur og vores tæmmede natur i haven. Alt fra tapning af birkesaft til lindrende hyldeblomstsalve. Der er flere opskrifter i dette kapitel, jeg skal prøve på bålpladsen i baghaven med familien!

Alt i alt byder bogen på et super lækkert layout, en masse små informationsbokse (Vidste du at-agtigt) og hundredvis af flotte billeder af børn og familier i naturen – i gang med at udleve bogens indhold fra A til Z. Super inspirerende!

Om bogen kan belære vores medlemmer om at tænde et bål i al slags vejr - det tvivler jeg på, men den kan så meget andet. Som der står, kræver storslåede naturoplevelser storslåede smagsoplevelser og det er noget vi friluftsfolk kan skrive under på. Den kan inspirere med gode opskrifter, tips og ideer til udeliv og aktiviteter i naturen med vores børn - the familieway! Køb den eller giv den i gave til jeres venner, som kommer for lidt ud, fordi de har fået børn og derfor ikke har tid. Der er ingen undskyldninger: børn har ret til krat, mælkebøttefrø i håret og jord i hovedet - det bliver de kloge af! Jeg vil i hvert fald mere ud med mine to piger på 1½ og 4½ år!

150 gode grunde til at vi skal ud i dag! Ideer, tanker og viden om naturpædagogik

Redaktør: Ida Kryger
Udgivet af: Friluftsrådet
Udgivelsesår: 2012
Sider: 65
ISBN: 978-87-7764-008-7
Pris: 50 kr.
Købes bl.a. på: www.groennespirer.dk.
Hæftet kan også frit downloades som pdf.

»Denne håndbog er en håndsrækning til pædagoger og andre, der ønsker at tilbyde børnene flere gode oplevelser i naturen. Bogen beskriver 150 spændende og lærerige aktiviteter suppleret med tankevækkende historier og refleksioner samt relevant viden om børn og udeliv« (Fra bogens bagside).

Hæftet er som sådan inddelt i to: 1) indledningsvis et par sider om børn og natur - herunder bl.a. vigtigheden af børns naturoplevelser. 2) 10 naturpædagogiske temaer - som fylder langt det meste af bogen. De 10 naturtemaer er: Sø, å og hav; Smådyr; Træer; Naturens spisekammer; Vind, vejr og vinter; Naturen bevæger os; Den lille kunstner i naturen; Naturen og det sociale samvær; Fantasi og (t)rollespil; Vi passer på naturen.

Temaerne er valgt ud fra relevans, popularitet og at de er nemme at give sig i kast med.

Hvert tema indledes med en præsentation af ideer, tanker, muligheder, oplevelser, udfordringer osv. der er kendetegnet ved det pågældende tema. Præsentationerne er skrevet af forskellige natur- og friluftsledere, pædagoger m.fl. Herefter følger 10-20 gode grunde/aktiviteter til fx at bevæge sig i naturen, til at opleve vejret på alle årstider eller at vi finder og tilbereder mad i naturen. Hvert tema er suppleret med diverse refleksioner, udtalelser og ideer fra personale i daginstitutioner og dagplejen som fx forskning om udeliv og sundhed, kort introduktion til de små vanddyr, er krabben en han eller hun? - og mange flere. Aktiviteterne er udvalgt ud fra et ønske om, at de kan gennemføres uden særlige forudsætninger, værktøjer eller specielle udeområder.

Håndbogen er tænkt som en inspirationskilde, der skal give umiddelbar lyst og støtte til oplevelser i naturen med børn. Aktivitetsoversigten sidst i bogen kan bruges til at finde aktiviteter, der opfylder nogle særlige kriterier – fx kan det være sprog, motorik, sociale aktiviteter, aktiviteter der kan leges på legepladsen osv. Håndbogen er spækket med gode udelivsaktiviteter, så der er bare med at komme i gang!

God læselyst – i hængekøjen under de store frugttræer!

SKOV & LANDSKAB

Afsender:
Jesper Lind Nielsen
Niels Finsens Vej 5
5700 Svendborg

Friluftsliv i fokus

– efter- og videreuddannelser

Friluftslivsvejleder

1-årig efter- og videreuddannelse der giver dig et praktisk og teoretisk fundament for kursusvirksomhed og pædagogisk arbejde i relation til friluftsliv.

NYT fra 2012! Nu også mulighed for at tage friluftslivsvejlederuddannelsen som enkeltmoduler. Løbende optag.

Studiestart: **6. august 2012**

Pædagogisk diplommodul i friluftsliv og udemotion

Diplommodul under den pædagogiske diplomuddannelse i idræt med fokus på uderum som legeplads, motionsrum, læringsmiljø, naturforvaltning og friluftspolitik og projektudvikling- og ledelse (10 ECTS).

Masterkurser i friluftsliv

Et forskningsbaseret og praksisrelateret deltidsstudie, hvor de tre masterkurser: Natur, samfund og menneske (modul 1) • Læring, sundhed og velfærd • Politik, planlægning og forvaltning samt masterprojekt kan indgå i en masteruddannelse som et fleksibelt forløb over 2-6 år (60 ECTS).

Ansøgningsfrist/modul 1: **1. juli 2012**
Studiestart: **September 2012**

Læs mere på www.centerforfriluftsliv.dk

